

знаМІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лісового господарства та екології
Кафедра лісового та садово-паркового господарства

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

Завадовський Андрій Ярославович

УДК 331.4:630 (477.42)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Сучасні методи організації охорони праці на підприємствах лісової галузі
України

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Подається на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ А.Я. Завадовський

Керівник роботи
Ковтун Тетяна Ігорівна
к. с.-г. н., доцент

Висновок кафедри лісового та садово-паркового господарства
за результатами попереднього захисту:

Протокол засідання кафедри лісового та садово-паркового господарства
№ від « » 2025р.

Завідувач кафедри

К.С.-Г.Н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Сірук Ю.В.

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

« » 2025р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти

захистив (ла)

(прізвище, ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою

за шкалою ECTS

за національною шкалою

Секретар ЕК

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по

АНОТАЦІЯ

Завадовський А.Я. Сучасні методи організації охорони праці на підприємствах лісової галузі України. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 205 – лісове господарство. – Поліський національний університет, Житомир, 2025.

В роботі проаналізовано застосування сучасних методів організації охорони праці, встановлені особливості правового регулювання охорони праці в період воєнного стану; розкрито сучасний стан виробничого травматизму та особливості фінансування охорони праці на лісогосподарських підприємствах.

Ключові слова: виробничий травматизм, охорона праці, пожежна безпека, управління ризиками

ABSTRACT

Zavadovsky A.Ya. Modern methods of organizing labor protection at enterprises of the forestry industry of Ukraine. – Manuscript qualification work.

Qualification work for the master's degree in specialty 205 – forestry. – Polissia National University, Zhytomyr, 2025.

The paper analyzes the application of modern methods of organizing labor protection, identifies the features of legal regulation of labor protection during martial law, reveals the current state of industrial injuries and the features of financing labor protection at forestry enterprises.

Keywords: industrial injuries, labor protection, fire safety, risk management

ЗМІСТ

Вступ	5
РОЗДІЛ 1. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЛІСОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	7
1.1. Загальний огляд нормативних актів з охорони праці	7
1.2. Особливості правового регулювання охорони праці в період воєнного стану	10
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ	13
2.1. Впровадження сучасної системи управління ризиками	13
2.2. Організаційна структура управління охороною праці в лісовій галузі	16
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	19
3.1. Сучасний стан виробничого травматизму на підприємствах галузі	19
3.2. Характеристика комплексних заходів щодо забезпечення нормативних умов праці	26
3.3. Організація робіт із забезпечення пожежної безпеки на підприємствах галузі	30
ВИСНОВКИ	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	37
ДОДАТКИ	41

ВСТУП

Актуальність теми дослідження: проаналізовано особливості організації охорони праці на підприємствах лісової галузі України в період воєнного стану: правове забезпечення, виробничий травматизм, пожежна безпека.

Мета і завдання роботи : вивчення сучасних методів організації охорони праці на лісогосподарських підприємствах України.

Об'єкт досліджень : основні параметри безпеки праці на лісогосподарських підприємствах України.

Предмет досліджень: динаміка показників стану безпеки праці на підприємствах лісової галузі.

Методи дослідження: метод узагальнення (вивчення організаційних питань охорони праці); метод систематизування (вивчення вихідних даних); статистичний метод (аналіз виробничого травматизму).

Перелік публікацій автора за темою дослідження:

1. Завадовський А.Я. Виробничий травматизм, спричинений веденням бойових дій, на лісогосподарських підприємствах України. *Землекористування та розвиток громад*: матеріали науково-практичної конференції магістрів, м. Житомир, 5 листопада 2025 р. Житомир, 2025. С. 18-19.
2. Завадовський А.Я., Ковтун Т.І. Особливості структури управління охороною праці на підприємствах лісової галузі України. *Науковий пошук молоді для сталого розвитку лісового комплексу та садово-паркового господарства*: матеріали 79-ї Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції, м. Київ, 13 листопада 2025р. Київ, 2025. С. 24b-25.
3. Завадовський А.Я., Ковтун Т.І. Фінансування комплексних заходів з охорони праці в ДП «Ліси України». *Ліс, наука, молодь*: матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Житомир, 26 листопада. Житомир, 2025. С. 78-79.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вивчення сучасних методів організації охорони праці на лісогосподарських підприємствах може бути використане для підвищення ефективності функціонування підприємств під час реформування лісової галузі та в умовах викликів, пов'язаних із запровадженням воєнного стану.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота містить титульний аркуш, анотацію, зміст, вступ, три розділи основної частини, в яких викладені основні результати досліджень, висновки, список використаних джерел. Основний текст дипломної роботи становить 32 сторінки. В роботі розміщено 6 таблиць, 6 рисунків. Список використаних джерел містить 40 найменувань.

РОЗДІЛ 1.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЛІСОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

1.1. Загальний огляд нормативних актів з охорони праці

Основою діяльності підприємства, установи, організації в галузі охорони праці є нормативно-правове забезпечення. Необхідно відмітити, що нормативних актів України, які регламентують діяльність з цього напрямку, достатньо велика кількість.

По-перше, варто згадати Конституцію України як основний закон нашої держави [19]. Питанням охорони праці в ній присвячено декілька статей. Стаття 43 надає громадянам України право на працю, яку він може вільно обирати та заробляти собі на життя. Стаття 46 надає право працівникам на відпочинок, яке реалізується через надання щотижневого відпочинку та порядок надання різного роду відпусток. В статті 46 вказано, що громадяни мають право на соціальний захист у разі втрати працездатності (тимчасової, повної або часткової), втрати годувальника, на випадок безробіття, а також у старості.

Розвиває положення Конституції Закон України «Про охорону праці» [35]. Він визначає основні засади діяльності в галузі охорони праці. Зокрема, в статті 4 Закону сформульовані головні принципи діяльності держави в цій галузі. В законі зазначено, що роботодавець несе повну відповідальність за створення належних умов праці на підприємстві. Визначено, що вимоги з охорони праці є однаковими для всіх підприємств, установ, організацій, незалежно від їх форми власності та виду діяльності. Закон надає широкі права працівникам різних категорій (зокрема, жінкам, неповнолітнім, інвалідам) як під час укладання трудового договору, так і під час виконання трудових обов'язків. Крім того, закон регламентує порядок створення служби охорони праці; порядок прийняття колективного договору; обов'язки роботодавця по створенню належних умов праці; вимоги до фінансування охорони праці;

організацію проведення державного нагляду та громадського контролю за охороною праці.

Ще один документ, який варто згадати окремо, це Кодекс законів про працю України (КЗпП) [16]. Цей документ регулює, в цілому, трудові правовідносини громадян України. Він містить розділ «Охорона праці», яким регламентуються пільги та права різних категорій працівників із визначенням їх конкретних параметрів. Так, КЗпП визначає тривалість робочого тижня та щорічної оплачуваної відпустки для неповнолітніх працівників; права жінок, що мають неповнолітніх дітей; пільги для працівників, які працюють в шкідливих та небезпечних умовах.

Інші закони та кодекси, які прийнято відносити до загальних законів України, регулюють такі важливі питання, як порядок державного страхування працівників у разі виробничої травми та професійного захворювання [32]; механізми відшкодування шкоди працівникам у разі ушкодження здоров'я [40]; порядок розробки та затвердження колективних договорів різних рівнів [33].

Крім того, в Україні розроблена та діє ціла низка підзаконних нормативних актів (порядків, правил, інструкцій, стандартів), які регламентують різні напрями роботи в галузі охорони праці.

Ще однією важливою групою нормативних документів є міжгалузеві та галузеві нормативно-правові акти з охорони праці. Дія міжгалузевих документів поширюється на підприємства різних галузей економіки. До них, зокрема, належать нормативні акти з електробезпеки та пожежної безпеки. Дія галузевих документів обмежується підприємствами певної галузі.

Основний галузевий нормативний акт для лісогосподарських підприємств України [24] визначає вимоги охорони праці до виконання наступних основних видів робіт:

- лісовпорядкувальних;
- лісокультурних;
- лісозахисних;
- будівництво та експлуатацію лісових доріг;

- лісосічних, лісотранспортних і лісоскладських;
- лісопиляння та первинної переробки деревини тощо.

В своїй роботі з організації охорони праці лісогосподарські підприємства використовують також низку стандартів безпеки праці. Особливістю цієї групи нормативних документів є те, що чинними є міждержавні (радянські), державні (українські) та міжнародні (європейські) стандарти. Пріоритетом в цьому напрямку є перехід на міжнародне законодавство [1,2,3,9,18,33].

Насамкінець, важливу роль у регулюванні питань організації охорони праці відіграють нормативні документи, що діють на підприємстві [26]. До основних нормативних документів, що розробляються та затверджуються на підприємствах лісової галузі України належать такі, що регламентують:

- створення та функціонування системи управління охороною праці;
- організацію роботи служби охорони праці підприємства;
- інструкції щодо безпечного виконання основних видів лісогосподарських робіт;
- організацію роботи основних структурних підрозділів підприємства;
- проведення навчання та перевірки знань з охорони праці;
- проведення атестації робочих місць
- проведення медичних оглядів певних категорій працівників;
- проведення заходів з пожежної безпеки;
- проведення аудиту охорони та безпеки праці тощо.

Отже, на підприємствах лісової галузі України керуються, розробляють та затверджують всі необхідні нормативно-правові акти, які дозволяють організувати ефективну діяльність з охорони праці.

1.2. Особливості правового регулювання охорони праці в період воєнного стану

Після впровадження в лютому 2022 року в Україні воєнного стану були введені в дію нормативні акти, що встановлюють деякі особливості організації роботи в галузі охорони праці, зокрема, на лісогосподарських підприємствах.

Так, прийняті Закони №2136-IX [34] та №2352-IX [30] передбачають, що про зміну умов оплати праці та про істотну зміну умов праці працівника допускається повідомити безпосередньо перед впровадженням таких умов. В той же час, стаття 103 Кодексу законів про працю України регламентує необхідність інформування працівника про ці обставини не пізніше ніж за 2 місяці до терміну їх запровадження.

Також в прийнятих законах розширено список категорій працівників, яким подовжується робочий тиждень до 60 годин. Адже в КЗпП тривалість робочого тижня обмежується 40 годинами. Разом з тим, зазначається, що для неповнолітніх дана норма даного закону не поширюється. Для них максимальна тривалість робочого тижня становить 30 годин. Крім того, у відповідності із прийнятими законами тривалість щорічної оплачуваної відпустки може бути обмежена 24 календарними днями для тих категорій працівників, для яких передбачена відпустка більшої тривалості. При цьому виплата компенсації за невикористані дні на період воєнного стану не передбачена.

При запровадженні заходів з охорони праці на лісогосподарських підприємствах слід враховувати вимоги постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2022р. №303 [36]. Дана постанова передбачає, що планові перевірки підприємств з питань охорони праці призупинено під час воєнного стану. Разом з тим, органам Держпраці надано право здійснювати позапланові перевірки за заявою профспілкової організації підприємства або працівників.

Колективний договір є важливим документом, який регламентує роботу з охорони праці на лісогосподарських підприємствах України. В зв'язку з цим, привертає особливу увагу норма закону №2136-IX, яка надає роботодавцеві право призупиняти дію деяких положень колективного договору. Враховуючи

це, основою діалогу між профспілковими організаціями підприємств лісової галузі та роботодавцями повинно бути забезпечення належних умов праці для працівників галузі.

Важливою складовою роботи з охорони праці на лісогосподарських підприємствах є розслідування виробничих травм та професійних захворювань. Із початком війни працівники галузі піддаються дії додаткових небезпечних чинників, пов'язаних із веденням бойових дій. Крім того, в таких умовах не завжди є можливість проводити розслідування у відповідності до вимог чинного нормативного акту. У зв'язку із цим, 20.01.2023 року була прийнята постанова Кабміну України [31], яка регулює, спрощує та удосконалює процедуру подібних розслідувань протягом дії воєнного стану в Україні (табл.1.1.)

Таблиця 1.1.

Порівняльний аналіз спрощеної процедури розслідування нещасних випадків на виробництві

Загальна процедура	Спрощена процедура
Інформацію про нещасний випадок роботодавець зобов'язаний протягом 2 годин надати з використанням засобів зв'язку та не пізніше наступного робочого дня надати на паперовому носії	Роботодавець може подавати інформацію про нещасний випадок протягом 1 доби письмово або електронною поштою
Кількість документів, які складають матеріали розслідування - 26	Кількість документів, які складають матеріали розслідування – 11
7 членів входять до складу комісії	3 члени входять до складу комісії
Обов'язкове проведення досліджень для встановлення наявності алкоголю в організмі потерпілого, отримання документів про своєчасне проходження потерпілим навчання та інструктажів з охорони праці, медоглядів	Необов'язкове проведення досліджень для встановлення наявності алкоголю в організмі потерпілого, отримання документів про своєчасне проходження потерпілим навчання та

	інструктажів з охорони праці, медоглядів
Протокол огляду складається комісією за результатом безпосередньо місця події	Протокол огляду місця події складається у довільній формі
Не передбачена можливість дистанційного засідання комісії	Передбачена можливість дистанційного засідання комісії
Можливість призупинення роботи комісії не передбачена	З підстав ведення активних бойових дій передбачена можливість призупинення роботи комісії

Отже, спрощений порядок розслідування виробничих травм дозволяє в умовах воєнного стану провести цю роботу ефективно, своєчасно та забезпечити соціальний захист працівників лісогосподарської галузі.

Встановлено, що робота працівників лісогосподарських підприємств на територіях, прилеглих до державного кордону з Росією та Білоруссю, регламентується розпорядженнями обласних військових адміністрацій та рішеннями обласних рад оборони [10,15]. Так, забороняється проведення робіт за межами населених пунктів в період дії комендантської години; перебування та пересування осіб у лісосмугах та лісових масивах, крім працівників лісництв, що виконують роботи по контролю та збереженню природних ресурсів. Також потрібно не пізніше ніж за дві години до початку робіт та після їх завершення поінформувати відповідне військове командування. Враховуючи вищесказане, з метою забезпечення безпеки працівників під час проведення лісогосподарських робіт у відповідних лісництвах розроблені та затверджені інструкції з безпеки праці під час проведення робіт на територіях, що зазнали наслідків ведення бойових дій.

Отже, в період воєнного стану організація охорони праці на підприємствах лісової галузі України зазнає суттєвих змін та доповнень. Прийняті нормативні акти допомагають ефективно створювати безпечні умови працівникам галузі.

РОЗДІЛ 2.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

2.1. Впровадження сучасної системи управління ризиками

Впродовж останніх років діяльність лісогосподарських підприємств України, особливо після створення ДП «Ліси України», спрямована на успішну інтеграцію у світову економічну систему. Це завдання неможливо вирішити без імплементації міжнародних, зокрема європейських, нормативних актів на підприємствах галузі.

Виконуючи статтю 424 Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Кабінет Міністрів України 12.12.2018 року видав розпорядження про схвалення Концепції реформування СУОП в Україні [20]. З метою виконання даної Концепції в ДП «Ліси України» було розроблено власне Положення про ідентифікацію небезпек [6].

З метою реалізації даного положення на галузевих підприємствах впроваджується міжнародна система управління охороною здоров'я та безпекою праці (СУОЗіБП) у відповідності до міжнародного стандарту ISO 45001:2018. В Україні даний стандарт був запроваджений в дію з 01.01.2021 року як державний стандарт України [7].

Стандарт ISO 45001 – збірник сучасних світових вимог до охорони здоров'я та безпеки праці, що зібрані з передового досвіду Міжнародної організації праці.

Попередня система управління охороною праці (СУОП), що функціонувала на лісогосподарських підприємствах, була спрямована на реагування на наслідки негативних подій, що вже відбулись. Виходячи з аналізу виробничого травматизму, професійної захворюваності за попередні роки, формувались плани заходів з охорони праці на наступний період.

Запроваджувана СУОЗіБП переносить акценти, перш за все, на профілактику, попередження можливих небезпек; впроваджує, так званий,

ризик-орієнтований підхід до діяльності з управління охороною праці. Основні складові моделі створення такої системи зображені на рис. 2.1.

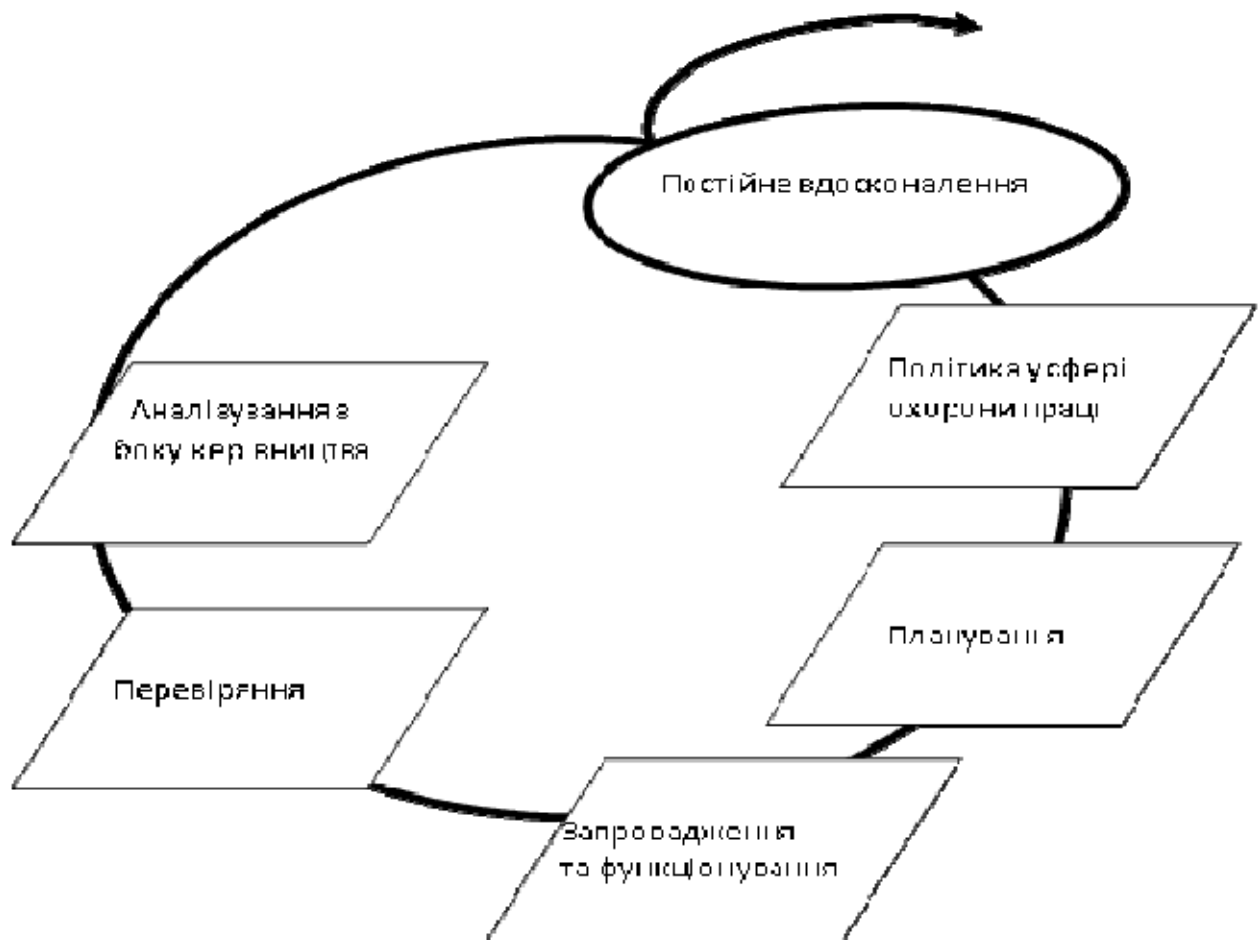


Рис. 2.1. Модель СУОЗіБП відповідно до ДСТУ ISO 45001:2019

Алгоритм запровадження даної системи складається з 4 етапів:

1. виявлення та оцінка ризиків та можливостей у сфері СУОЗіБП, розробка цілей для досягнення результатів;
2. реалізація запланованих процесів;
3. систематичний моніторинг та вимірювання результатів процесів та заходів;
4. постійне вдосконалення показників у сфері СУОЗіБП.

З метою запровадження СУОЗіБП в ДП «Ліси України» були визначені структурні підрозділи, в яких протягом вересня-грудня 2024 року

реалізовувались пілотні проєкти із впровадження чек-листів трьохступеневого контролю за станом охорони праці, карт ідентифікації небезпек та матриці визначення рівнів виробничих ризиків. Це дозволило на практиці визначити механізми запровадження даної системи на підприємствах галузі.

Стандарт ДСТУ ISO 45001:2019 передбачає проведення на підприємстві наступних процедур:

- аналіз вищим керівництвом СУОЗіБП;
- розробка положення щодо готовності до аварійних ситуацій;
- розробка класифікатора небезпек та небезпечних чинників підприємства;
- розробка положення про аудит СУОЗіБП;
- порядок внутрішнього розслідування та аналізу невідповідностей та інцидентів та управління ними.

ДП «Ліси України» є вітчизняним лідером із впровадження ризик-орієнтованого підходу в сфері охорони праці. В різних підрозділах підприємства систематично проводяться стратегічні сесії щодо впровадження стандарту ДСТУ ISO 45001:2019. Фахівці з охорони праці залучаються до проведення внутрішнього аудиту, який сприятиме зменшенню кількості невідповідностей вимогам охорони праці на робочих місцях.

Лісогосподарські підприємства, які працюють за вимогами стандарту ДСТУ ISO 45001:2019 мають змогу:

- зменшувати рівень виробничого травматизму та професійної захворюваності;
- зменшувати витрати на страхові виплати з тимчасової непрацездатності;
- підвищувати лояльність працівників, що зменшуватиме плинність кадрів та підвищуватиме продуктивність праці;
- покращити імідж компанії;
- підготуватись до перевірок інспектуючих органів, що зменшить ймовірність отримання штрафів.

Наявність сертифікату ISO 45001 є однією із умов проведення успішної зовнішньоекономічної діяльності підприємств лісової галузі. Він є свідченням того, що охорона здоров'я та безпека працівників підприємства відповідає сучасним європейським стандартам.

2.2. Організаційна структура управління охороною праці в лісовій галузі

Ефективність діяльності з охорони і безпеки праці в першу чергу залежить від чіткого формування організаційної структури управління цим напрямом. Реформа лісової галузі, яка триває впродовж останніх років, зумовила ряд суттєвих змін в організації діяльності підприємств з багатьох напрямів, в їх числі і охорона праці.

Наступним етапом дослідження було встановлення змін в структурі управління охороною праці на лісогосподарських підприємствах України, спричинених реформою галузі, яка наразі триває. Аналіз проводили з використанням матеріалів, розміщених на офіційних сайтах ДП «Ліси України» та Державного агентства лісових ресурсів України [5,6].

Встановлено, що система управління охороною праці на підприємствах лісової галузі України функціонує у відповідності до діючих галузевих, міжгалузевих та типових нормативних актів.

ДП «Ліси України» є найбільшим виробничим підрозділом в лісовій галузі, де працює більше 22 тис. працівників (рис.2.2.). Генеральний директор очолює роботу з охорони праці. На підприємстві створений відділ охорони праці та цивільного захисту, в складі якого є начальник відділу і менеджери з охорони праці. Цей відділ підпорядковується генеральному директорові.

12 регіональних філій входять до складу ДП «Ліси України». Директори філій несуть повну відповідальність за створення належних та безпечних умов праці в даних підрозділах. З цією метою в кожній філії створений відділ охорони праці і цивільного захисту, до складу якого входять начальник відділу та провідні інженери з охорони праці.

В складі регіональних філій є 97 надлісництв.

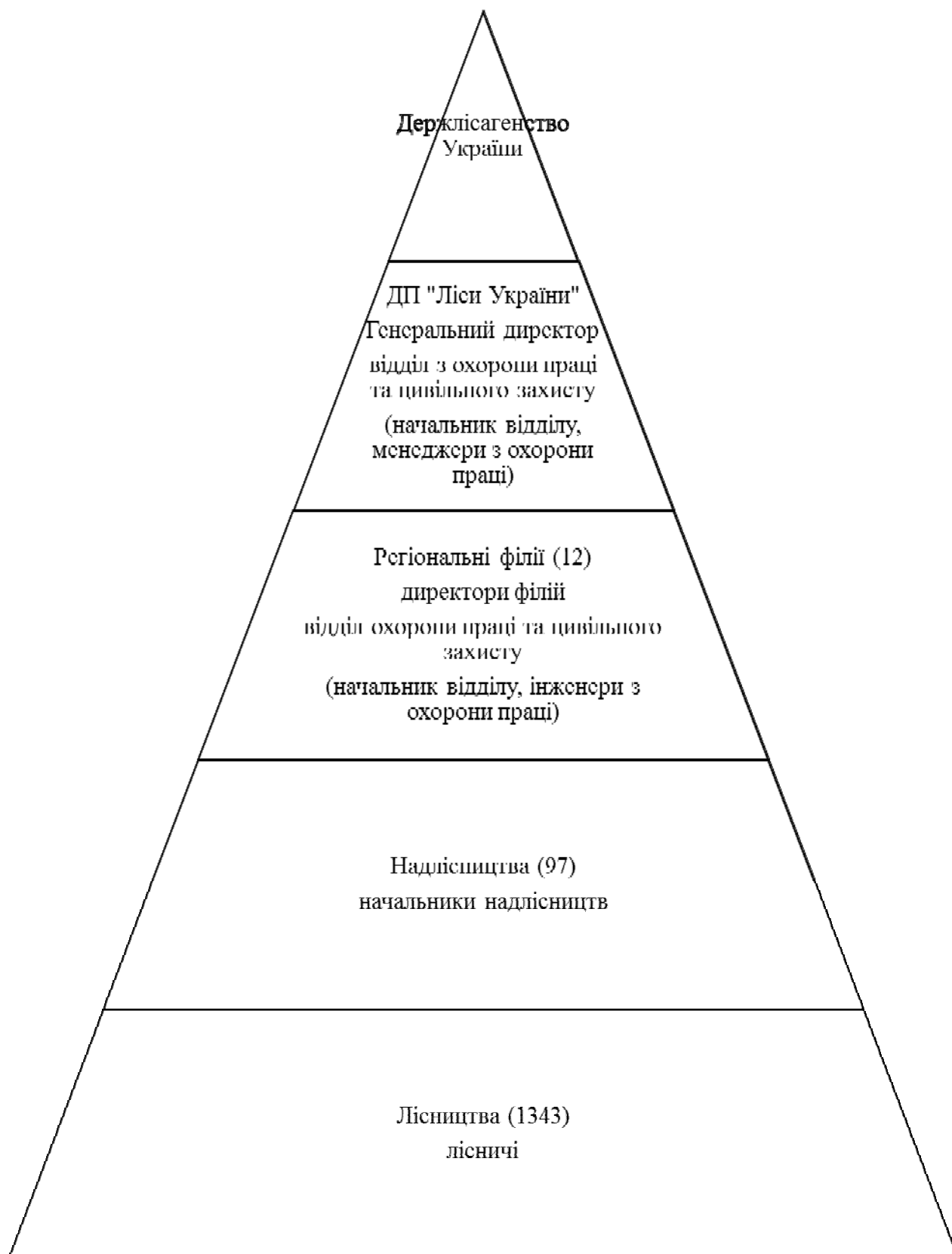


Рис. 2.2. Структура системи управління охороною праці на підприємствах лісової галузі України

На даному рівні відповідальність за стан роботи з охорони праці несуть начальники надлісництв. Необхідно відмітити, що начальник надлісництва з питань охорони праці безпосередньо підпорядковується начальнику відділу охорони праці і цивільного захисту відповідної філії.

Крім того, у складі надлісництв налічується 1343 лісництва. В даному структурному підрозділі роботу з охорони праці координує лісничий.

Отже, створена система управління охороною праці на лісогосподарських підприємствах відповідає вимогам законодавства України та дозволяє ефективно організувати роботу із забезпечення належних умов праці для працівників галузі.

РОЗДІЛ 3.

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

3.1. Сучасний стан виробничого травматизму на підприємствах галузі

Стан виробничого травматизму є наочним відображенням стану охорони праці в країні, галузі, на підприємстві. Аналіз даного показника дозволяє не тільки оцінити актуальний стан охорони праці, але і виявити проблемні ділянки у забезпеченні безпеки праці та намітити основні напрями роботи з покращення в даному напрямі діяльності.

Враховуючи вищесказане, наступним етапом дослідження був аналіз виробничого травматизму в Україні та на підприємствах лісової галузі. Статистичні дані, що аналізувались, представлені на офіційному сайті Державної служби України з питань праці (Держпраці) [4].

Встановлено, що протягом 2022-2024 років кількість осіб, що були травмовані внаслідок нещасних випадків, пов'язаних з виробництвом, зросла з 2446 у 2022 році до 3016 осіб у 2024, тобто на 23,3% (рис.3.1.).

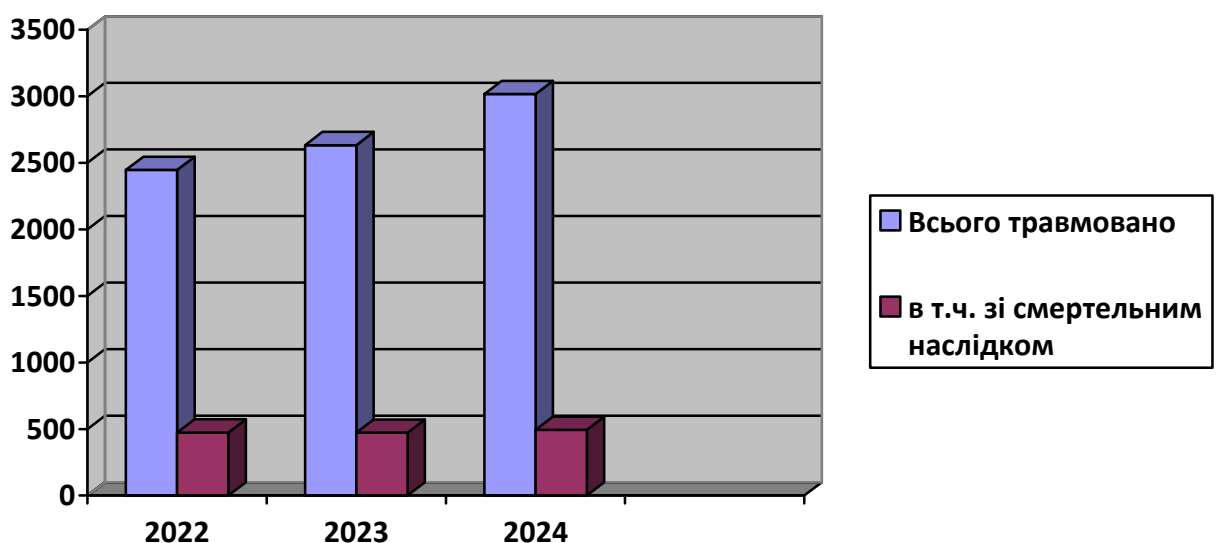


Рис. 3.1. Стан виробничого травматизму в Україні (к-ть осіб)

Разом з тим, кількість смертельно травмованих протягом досліджуваного періоду зросла на 4,2% (з 473 осіб у 2022 році до 493 – у 2024 році).

Суттєве зростання кількості потерпілих внаслідок виробничого травматизму зумовлене рядом причин. Однією з основних є проведення робіт на територіях, які зазнали впливу ведення бойових дій. Як свідчить статистика (рис.3.2.), кількість травмованих від виробничих травм, що відбулись внаслідок бойових дій, зросла у 2024 році в порівнянні з 2022 роком на 44,8% (з 411 осіб у 2022 році до 1006 осіб – у 2024).

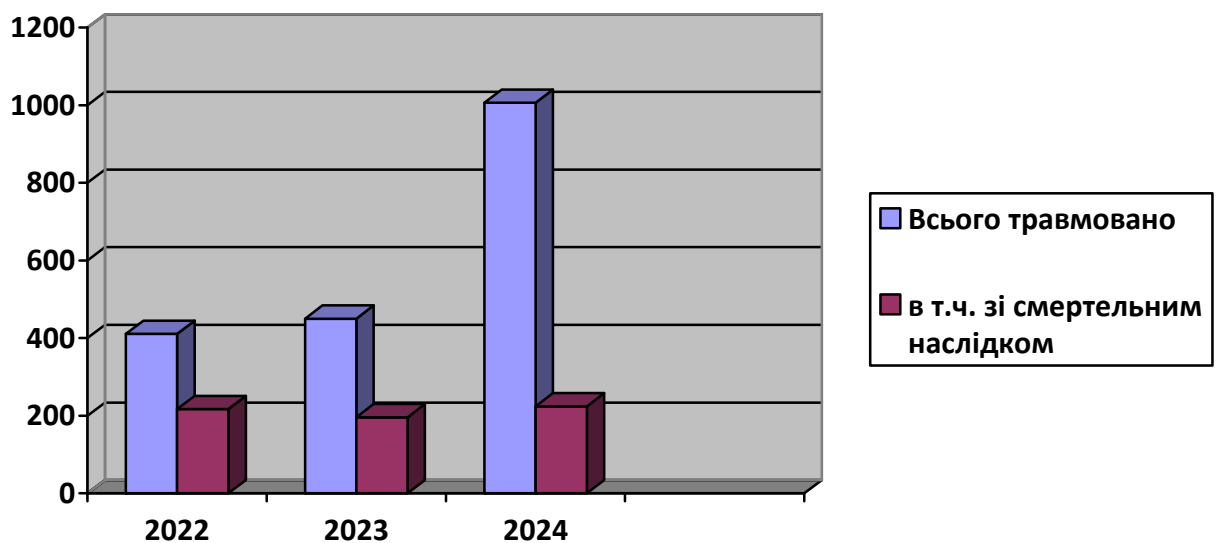


Рис. 3.2. Стан виробничого травматизму внаслідок бойових дій (к-ть осіб)

Кількість смертельно травмованих через виробничий травматизм, пов'язаний із веденням бойових дій, зросла на 3,2% (217 осіб у 2022 році та 224 особи у 2024).

Згідно із статистичними даними за 10 місяців 2025 року, лісогосподарські підприємства належать до однієї із найбільш травмонебезпечних галузей економіки України – агропромислового комплексу (рис.3.3.). Практично кожен п'ятий потерпілий із смертельним наслідком в Україні – це працівник агропромислового комплексу (в т.ч. лісового господарства).



Рис.3.3. Кількість потерпілих зі смертельним наслідком за галузями економіки (%)

На наступному етапі досліджень, користуючись статистичними даними з офіційного сайту Держпраці, був проведений аналіз групових нещасних випадків та виробничих травм зі смертельним наслідком, що сталися на лісгосподарських підприємствах України протягом 2022- 2024 років.

З початку ми проаналізували розподіл кількості потерпілих в таких нещасних випадках в залежності від виду подій, які спричинили травмування потерпілого (табл. 3.1.).

Встановлено, що найбільшу частку групових нещасних випадків протягом досліджуваного періоду (36,8% у 2022 році; 35,3% - у 2024) складають травми, що сталися внаслідок падіння, обрушення дерев, гілок дерев, сухостійних дерев під час проведення лісосічних робіт. Причому ця частка суттєво не зменшується. Крім того, протягом всього досліджуваного періоду реєструються нещасні випадки, що сталися під час руху транспортних засобів (13,1% у 2022 році та 35,3% - у 2024). Варто відмітити, що частка подібних подій зросла більше ніж удвічі.

Таблиця 3.1.

Розподіл потерпілих в групових виробничих травмах на підприємствах лісової галузі України протягом 2022-2024 років за видами подій

Види подій	2022		2023		2024	
	Всього	В т.ч., зі смерт. наслідком	Всього	В т.ч., зі смерт. наслідком	Всього	В т.ч., зі смерт. наслідком
Неоголошена війна (23*)	12	5	7	7	3	1
Вибух(18)	-	-	2	-	-	-
Стихійне явище (16)	-	-	1	1	-	-
Травма, заподіяна іншою особою (14)	-	-	-	-	2	2
Контакт із твариною(11)	2	2	1	1	-	-
Дія предметів, що рухаються (04)	4	4	-	-	-	-
Падіння предметів, матеріалів (03)	14	14	12	12	6	6
Падіння потерпілого (02)	1	1	3	3	-	-
Під час руху транспортного засобу (01)	5	4	3	1	6	2
Всього	38	30	29	25	17	9

*код події наведено у відповідності до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві [27]

Виявлено, що на лісогосподарських підприємствах кількість потерпілих із смертельним наслідком у 2022 році становила 6,3% від загальної кількості, у 2023 році- 5,2%, у 2024 – 1,8%. Тобто спостерігається тенденція до зменшення як загальної кількості смертельних випадків в галузі, так і до скорочення їх частки у загальнодержавній статистиці.

Важливо наголосити, що ще однією подією, яка спричиняла групові нещасні випадки та випадки зі смертельним наслідком на підприємствах галузі була неоголошена війна.

В умовах війни робота лісогосподарських підприємств суттєво ускладнилась. До численних небезпечних факторів, що загрожують працівникам галузі, додалися ті, які спричинені веденням бойових дій.

Метою наших подальших досліджень став аналіз подій, які спричиняють додатковий травматизм, на підприємствах лісової галузі в умовах війни.

Виявлено, що впродовж 2022-2024 років кількість загиблих працівників лісогосподарських підприємств внаслідок нещасних випадків, що спричинені проведенням бойових дій суттєво скоротилась (табл.3.2.). Крім того, частка подібних випадків на підприємствах галузі значно нижча в порівнянні із загальнодержавними показниками.

В цілому, по Україні, впродовж досліджуваного періоду частка загиблих у нещасних випадках, пов'язаних із веденням бойових дій, складає близько половини від загальної кількості загиблих працівників внаслідок виробничого травматизму (рис.3.2.). На підприємствах лісової галузі цей показник приймав найвище значення у 2023 році (28%).

Виявлено, що основними видами подій, що спричиняють виробничий травматизм на підприємствах лісової галузі в умовах воєнного часу є: підрив на боєприпасах, мінах, які не вибухнули; авіаційні удари та авіабомбардування; обстріли зі стрілецької зброї.

Таблиця 3.2.

Виробничий травматизм, спричинений веденням бойових дій

Показники	2022	2023	2024
Кількість загиблих у нещасних випадках, що пов'язані з виробництвом, на лісогосподарських підприємствах (осіб),	30	25	9
в т.ч. внаслідок бойових дій,	5	7	1
% від загальної кількості	16,6	28,0	11,1
Розподіл кількості загиблих за видами небезпек воєнного часу:			
- підлив на залишених боєприпасах	5	1	-
- кулеметний обстріл	-	6	-
- авіаційний удар	-	-	1

Отже, під час організації робіт на лісогосподарських підприємствах, де існує ймовірність виникнення таких небезпек (прикордонні території, території, що зазнали окупації тощо) слід застосовувати додаткові заходи захисту працівників. Рекомендовані заходи безпеки розроблені фахівцями Державної служби України з питань праці, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, обласних військових адміністрацій.

Наступним етапом роботи було вивчення розподілу групових нещасних випадків на лісогосподарських підприємствах. Враховуючи, що протягом 2022-2025 років в лісовій галузі України триває адміністративна реформа, розподіл групових нещасних випадків за структурними підрозділами виконати не вдалось. Тому провели аналіз розподілу нещасних випадків на підприємствах галузі за областями (табл.3.3.).

Отже, протягом досліджуваного періоду групові нещасні випадки та випадки зі смертельним наслідком зареєстровані на лісогосподарських підприємствах 16 областей України. Найбільша кількість подібних випадків

Таблиця 3.3.

Розподіл групових нещасних випадків на лісогосподарських підприємствах по областях України

Область	2022		2023		2024	
	Всього	В т.ч. зі смерт. наслідком	Всього	В т.ч. зі смерт. наслідком	Всього	В т.ч. зі смерт. наслідком
Тернопільська	1	1	-	-	2	1
Житомирська	13	7	1	1	-	-
Київська	2	1	-	-	-	-
Львівська	1	1	-	-	-	-
Волинська	1	1	1	1	-	-
Рівненська	2	1	-	-	6	1
Дніпропетровська	1	1	-	-	-	-
Хмельницька	1	1	1	1	-	-
Закарпатська	-	-	1	1	1	1
Донецька	-	-	1	1	-	-
Сумська	-	-	6	6	4	4
Харківська	-	-	2	-	2	-
Вінницька	-	-	1	1	1	1
Івано-Франківська	-	-	1	1	-	-
Запорізька	-	-	2	-	-	-
Чернівецька	-	-	-	-	1	1

трапилась на лісогосподарських підприємствах Житомирської області – 14, в яких загинуло 8 осіб. 10 групових нещасних випадків зареєстровано на підприємствах Сумської області, в яких загинуло 10 працівників. Варто відмітити, що жодного випадку зі смертельним наслідком не зареєстровано лише на підприємствах Запорізької та Харківської областей. Один груповий

нещасний випадок протягом 2022-2024 років був зареєстрований на галузевих підприємствах Львівської, Дніпропетровської, Донецької, Івано-Франківської та Чернівецької областей.

Отже, проведені дослідження свідчать про покращення стану виробничого травматизму на підприємствах лісової галузі, що стало наслідком запровадження сучасних методів управління та організації робіт з охорони праці.

3.2. Характеристика комплексних заходів щодо забезпечення нормативних умов праці

Ефективному впровадженню сучасних методів управління та організації роботи з охорони праці на лісогосподарських підприємствах повинен сприяти належний рівень фінансування заходів з охорони праці.

Виходячи з цього, на наступному етапі досліджень був проведений аналіз змісту запланованих робіт та рівень їх фінансування.

Слід відмітити, що порядок фінансування заходів з охорони праці регламентується статтею 19 Закону України «Про охорону праці»[35]. Вона визначає, що фінансує роботу з охорони праці на підприємстві роботодавець. Крім того, дана стаття встановлює мінімальні розміри витрат на охорону праці для підприємств різних форм власності. Зокрема, для державних лісогосподарських підприємств розмір витрат повинен бути не меншим 0,5 % від фонду оплати праці за попередній рік.

Основою фінансування охорони праці на підприємстві є розробка та розрахунок кошторису так званих комплексних заходів щодо досягнення нормативного рівня безпеки та гігієни праці. Як правило, такі заходи та обсяги їх фінансування розробляються на поточний рік та затверджуються як додаток до розділу «Охорона праці» колективного договору.

Процес реформування лісової галузі вніс корективи в даний порядок. Після створення ДП «Ліси України» в компанії був затверджений колективний договір на 2023-2025 роки, важливою складовою якого є розділ 7 «Охорона

праці і здоров'я працівників» [6]. В додатку 9 до колективного договору містяться комплексні заходи щодо досягнення нормативного рівня безпеки та гігієни праці та розміри їх фінансування на період дії договору (табл. 3.4.).

Таблиця 3.4.

Фінансування заходів з охорони праці в ДП «Ліси України»

Заходи	2023		2024		2025	
	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%
Механізація лісогосподарських робіт	31668,5	23,6	34907	25,7	37247,5	26,2
Придбання знаків електробезпеки	851,1	0,6	923,2	0,7	980,2	0,7
Придбання засобів електрозахисту	1097,9	0,8	1113	0,8	1202,9	0,8
Своєчасне опосвідчення стану електробезпеки	4072	3,0	4015	2,9	4241,5	2,9
Випробування запобіжних засобів	306,6	0,2	306,8	0,2	327,6	0,2
Придбання запобіжних засобів	995	0,7	951,5	0,7	1020	0,7
Приведення до нормативних вимог виробничого обладнання	8400,3	6,2	8876,3	6,5	9023,4	6,3
Модернізація виробничого обладнання	4997,9	3,7	6328,5	4,7	5744,6	4,0
Впровадження блокуючих пристроїв	1237,2	0,9	1425	1,0	1517,8	1,0
Монтаж та реконструкція вентиляційних систем	2822,5	2,1	2251,5	1,7	2353	1,7
Монтаж та реконструкція систем опалення	6437	4,8	5478	4,0	3743	2,6

Продовження таблиці 3.4.						
Експлуатація приладів штучного освітлення	2315,1	1,7	2304,3	1,7	2427,1	1,7
Модернізація природнього освітлення	2388,5	1,8	2641,9	1,9	2358,1	1,6
Придбання установок для нагрівання повітря виробничих приміщень	1090,6	0,8	984,5	0,7	1073,2	0,8
Облаштування приміщень для перебування працівників	2388,1	1,8	2107	1,6	2129	1,5
Створення санітарно-побутових приміщень	2758,7	2,1	3020	2,2	2929,5	2,1
Реконструкція діючих побутових приміщень	3765,8	2,8	4605,8	3,4	4488,6	3,2
Захист від шуму та вібрацій	807	0,6	929	0,7	977,5	0,7
Атестація робочих місць	1771,6	1,3	527,5	0,4	515	0,4
Аудит охорони праці	757,5	0,6	601	0,4	732	0,5
Обладнання кабінетів з охорони праці	2090,8	1,5	1943,6	1,4	1735,9	1,2
Придбання літератури з охорони праці	1659,24	1,2	1564,44	1,1	1541,94	1,1
Навчання з охорони праці	6233,2	4,6	3770,7	2,8	3938,7	2,8
Пропаганда охорони праці	2340,5	1,7	2483,3	1,8	2952	2,1
Забезпечення засобами індивідуального захисту	29806,9	22,2	29807,8	21,9	33333,7	23,4
Забезпечення мийними засобами	1808,6	1,3	1914,2	1,4	1918,1	1,3

Продовження таблиці 3.4.						
Забезпечення лікувально-профілактичним харчуванням	1073,1	0,8	1072,1	0,8	1105	0,8
Проведення медоглядів	8215,4	6,1	8738,3	6,4	10377,9	7,3
Всього	134156,64	100	135591,24	100	141934,74	100

Отже, на період 2023-2025 років в ДП «Ліси України» передбачено фінансування 28 груп заходів з охорони праці, що охоплює основні види робіт з даного напрямку діяльності. Спостерігається зростання загального обсягу фінансування робіт з охорони праці на 5,5% у 2025 році в порівнянні з 2023 роком. Слід відмітити, що розподіл коштів між окремими групами заходів є достатньо рівномірним та незначно коливається протягом досліджуваного періоду.

Найбільшу частку запланованих коштів складають витрати на механізацію лісогосподарських та лісозаготівельних робіт (відповідно 23,6% у 2023 році та 26,2% у 2025 від загального обсягу фінансування). Взагалі заходи, спрямовані на модернізацію основних фондів підприємства, становлять близько 60% загального обсягу витрат.

Наступною за розмірами витрат групою робіт є забезпечення працівників засобами індивідуального захисту згідно із встановленими нормами (відповідно 22,2% у 2023 році та 23,4% у 2025 році від загального розміру витрат). Слід відзначити, що за двома найбільшими статтями витрат протягом досліджуваного періоду спостерігається суттєве зростання рівня фінансування.

Крім того, встановлено зростання на 21% витрат на проведення обов'язкових медоглядів визначених категорій працівників. У зв'язку із цим, слід відмітити, що в колективному договорі роботодавець бере зобов'язання раз на квартал аналізувати стан загальної захворюваності працівників з метою скорочення витрат робочого часу внаслідок хвороб.

Разом з тим, виявлені види робіт, фінансування яких передбачено скоротити. Зокрема, фінансування робіт з атестації робочих місць скорочується на 28%. Витрати на навчання посадових осіб у спеціалізованих закладах скорочені на 20% протягом 2023-2025 років. Ймовірно, це пов'язано з періодичністю проведення таких робіт. Так, атестація робочих місць проводиться один раз на 5 років, а навчання посадових осіб з питань охорони праці слід проводити один раз на три роки. Тому ці види робіт не потребують щорічного зростання фінансування. Разом з тим, в колективному договорі окремо зазначено про важливість навчання посадових осіб підприємства з питань запровадження стандарту ДСТУ ISO 45001:2019, який регламентує особливості функціонування сучасної системи управління охороною праці.

Варто відмітити, що запланований рівень фінансування гарантує надання працівникам ДП «Ліси України» додаткових пільг та компенсацій понад норми, встановлені законом (наприклад, забезпечення фахівців лісової охорони спеціальною формою; надання окремим категоріям працівників додаткових оплачуваних відпусток тощо).

Отже, фінансування заходів з охорони праці в ДП «Ліси України» є збалансованим та достатнім. Воно дозволяє здійснювати діяльність з охорони праці за всіма напрямками, що регламентовані чинним законодавством.

3.3. Організація робіт із забезпечення пожежної безпеки на підприємствах галузі

Пожежна безпека – це стан об'єкта, при якому виключається можливість виникнення пожежі або мінімізується дія її негативних наслідків на людей та матеріальні цінності. Діяльність лісогосподарських підприємств України по забезпеченню пожежної безпеки регламентується низкою нормативних документів, основним з яких є Кодекс цивільного захисту [17].

Відповідно до даного кодексу питання пожежної безпеки повинні бути відображені у статуті підприємства. У статуті ДП «Ліси України» у редакції від

24.06.2025 року зазначено, що підприємство зобов'язується дотримуватись вимог законодавчих актів з питань цивільного захисту [6].

Крім того, регламентується необхідність відображення питань пожежної безпеки у колективному договорі підприємства. Так, розділ 5 колективного договору ДП «Ліси України» [6] надає додаткові пільги працівникам, які задіяні на гасінні лісових пожеж. Зокрема, передбачається преміювання працівників; дострокове списання виданого спецодягу; збільшення оплати праці на 12%; здійснення доплати керівникам бригад, що задіяні на ліквідації лісових пожеж, у розмірі 50-100% посадового окладу.

Також законодавство встановлює вимоги щодо пожежної безпеки виробничих, адміністративних, житлових споруд, які розташовані на території лісового фонду [29].

Запобігання лісовим пожежам, їх гасіння та ліквідація їх негативних наслідків є важливою складовою діяльності із забезпечення пожежної безпеки лісгосподарського підприємства [28]. Тому наступним етапом досліджень був аналіз деяких заходів із запобігання лісовим пожежам, що здійснювались на підприємствах в системі Держлісагенства України протягом 2022-2024 років (табл. 3.5.).

Таблиця 3.5.

Заходи із запобігання лісовим пожежам

Заходи	2022	2023	2024
Облаштовано:			
Протипожежних розривів, км	59	52	61
Мінералізованих смуг, км	52500	47200	54100
Догляд за мінералізованими смугами, км	248200	120300	183000
Перекрито позапланових лісових доріг, шт.	15000	16000	13000
Встановлено аншлаків, плакатів тощо, шт.	12400	10200	11700
Організовано зустрічей у ЗМІ, к-ть	6000	5200	6300
Придбано/перероблено:			
Пожежні модулі, шт.	33	15	14

Продовження таблиці 3.5.			
Пожежно-спостережні вежі, шт.	8	8	24
Телевізійні системи спостереження для виявлення пожеж, шт.	4	5	30
Мотопомпи, шт.	33	28	32
Пожежний інвентар, шт.	161	153	214
Проведено протипожежних рейдів, к-ть	21600	16200	18700
Оштрафовано порушників, осіб	1285	1116	1305
Сума штрафу, тис. грн	132,5	128,3	184,5

Отже, протягом досліджуваного періоду заходи із запобігання лісовим пожежам виконувались в повному обсязі. Слід відмітити значне зростання кількості придбаних та перероблених пожежно-спостережних веж та телевізійних систем спостереження для виявлення пожеж. Крім того, відмічено зростання на 32% кількості придбаного пожежного інвентаря. Разом з тим, обсяги робіт з облаштування протипожежних розривів, мінералізованих смуг, догляду за діючими смугами дещо скоротились протягом досліджуваних років.

Протягом 2022-2025 років зросла небезпека виникнення лісових пожеж, пов'язана із веденням активних бойових дій. Незважаючи на це, за даними ДП «Ліси України», у 2025 році на території підприємства вдалось скоротити площу лісових пожеж в чотири рази (з 6 тис. га в 2024 році до 1,5 тис. га у 2025) [6]. Таких результатів на підприємстві досягнули завдяки розробці та впровадженню сучасних заходів запобігання лісовим пожежам (рис.3.4.).

На підприємствах галузі створена відомча пожежна охорона, основа роботи якої – лісові пожежні станції. В системі Держлісагенства діє 273 пожежні станції, на яких працює 13 тисяч працівників. Крім того, до гасіння пожеж залучаються формування добровільної пожежної охорони, до складу яких залучаються, крім фахівців пожежних формувань, інші працівники

лісництв, лісничі, майстри лісу. Наприклад, до складу добровільної пожежної



Рис. 3.4. Сучасні заходи запобігання лісовим пожежам

охорони лісництв Рівненської та Волинської областей у 2025 році було залучено 2064 працівники.[8].

Впровадження таких заходів значно підвищує безпеку лісу та полегшує роботу людей, що працюють в лісовій пожежній охороні.

Отже, на підприємствах лісової галузі України діяльність із забезпечення пожежної безпеки проводиться в достатньому обсязі, у відповідності до чинного законодавства. Крім того, впродовж 2022-2025 років в галузі побудована сучасна система протипожежного захисту, що дозволяє мінімізувати ризики виникнення лісових пожеж та захистити працівників від їх негативного впливу.

ВИСНОВКИ

1. На підприємствах лісової галузі України керуються, розробляють та затверджують всі необхідні нормативно-правові акти, які дозволяють організувати ефективну діяльність з охорони праці.
2. Спрощений порядок розслідування виробничих травм дозволяє в умовах воєнного стану провести цю роботу ефективно, своєчасно та забезпечити соціальний захист працівників лісгосподарської галузі.
3. В період воєнного стану організація охорони праці на підприємствах лісової галузі України зазнає суттєвих змін та доповнень. Прийняті нормативні акти допомагають ефективно створювати безпечні умови працівникам галузі.
4. Запроваджувана СУОЗіБП переносить акценти на профілактику, попередження можливих небезпек; впроваджує, так званий, ризик-орієнтований підхід до діяльності з управління охороною праці.
5. ДП «Ліси України» є вітчизняним лідером із впровадження ризик-орієнтованого підходу в сфері охорони праці.
6. Наявність сертифікату ISO 45001 є однією із умов проведення успішної зовнішньоекономічної діяльності підприємств лісової галузі.
7. Спостерігається тенденція до зменшення як загальної кількості смертельних випадків в галузі, так і до скорочення їх частки у загальнодержавній статистиці.
8. Впродовж 2022-2024 років кількість загиблих працівників лісгосподарських підприємств внаслідок нещасних випадків, що спричинені проведенням бойових дій суттєво скоротилась.
9. Частка подібних нещасних випадків, що спричинені проведенням бойових дій, на підприємствах галузі значно нижча в порівнянні із загальнодержавними показниками.
10. Основними видами подій, що спричиняють виробничий травматизм на підприємствах лісової галузі в умовах воєнного часу є: підриг на

боєприпасах, мінах, які не вибухнули; авіаційні удари та авіабомбардування; обстріли зі стрілецької зброї.

11. Під час організації робіт на лісогосподарських підприємствах, де існує ймовірність виникнення таких небезпек, пов'язаних із веденням бойових дій, (прикордонні території, території, що зазнали окупації тощо) слід застосовувати додаткові заходи захисту працівників.
12. Проведені дослідження свідчать про покращення стану виробничого травматизму на підприємствах лісової галузі, що стало наслідком запровадження сучасних методів управління та організації робіт з охорони праці.
13. Запланований рівень фінансування гарантує надання працівникам ДП «Ліси України» додаткових пільг та компенсацій понад норми, встановлені законом
14. Фінансування заходів з охорони праці в ДП «Ліси України» є збалансованим та достатнім. Воно дозволяє здійснювати діяльність з охорони праці за всіма напрямками, що регламентовані чинним законодавством.
15. На підприємствах лісової галузі України діяльність із забезпечення пожежної безпеки проводиться в достатньому обсязі, у відповідності до чинного законодавства.
16. Впродовж 2022-2025 років в галузі побудована сучасна система протипожежного захисту, що дозволяє мінімізувати ризики виникнення лісових пожеж та захистити працівників від їх негативного впливу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієнко В.М. Стандарти безпеки праці: зарубіжний досвід. Агросвіт, №6, 2014. С.41-47.
2. Венедіктов В.С. Охорона праці: європейські і міжнародні стандарти та законодавство України (порівняльний аналіз). Державний департамент з питань адаптації законодавства. Українська асоціація фахівців трудового права. Харків, Київ, 2006. 680 с.
3. Волошина С.М. Акти МОП про безпеку і гігієну праці та законодавство України [Електронний ресурс].Режим доступу:<http://vuzlib.com/content/view/1340/115>
4. Державна служба України з питань праці. Джерело інформації. URL:<http://dsp.gov.ua>.
5. Державне агентство лісових ресурсів України. Джерело інформації: URL: <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/index>.
6. ДП «Ліси України». [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. URL: <https://e-forest.gov.ua/>
7. ДСТУ ISO 45001:2019. Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. URL:https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_iso_45001_2019.pdf
8. Еко район <https://eco.rayon.in.ua/news/715618-pozhezhna-bezpeka-u-lisi-yak-ta-khto-i-zabezpechue>
9. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. - Львів: Афіша, 2002.-320 с.
10. Житомирська обласна державна адміністрація. [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. URL: <https://oda.zht.gov.ua/>
11. Завадовський А.Я. Виробничий травматизм, спричинений веденням бойових дій, на лісгосподарських підприємствах України. *Землекористування та розвиток громад*: матеріали науково-практичної конференції магістрів, м. Житомир, 5 листопада 2025 р. Житомир, 2025. С. 18-19.

12. Завадовський А.Я., Ковтун Т.І. Особливості структури управління охороною праці на підприємствах лісової галузі України. *Науковий пошук молоді для сталого розвитку лісового комплексу та садово-паркового господарства*: матеріали 79-ї Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції, м. Київ, 13 листопада 2025р. Київ, 2025. С. 24-25.
13. Завадовський А.Я., Ковтун Т.І. Фінансування комплексних заходів з охорони праці в ДП «Ліси України». *Ліс, наука, молодь*: матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Житомир, 26 листопада. Житомир, 2025. С. 78-79.
14. Зеркалов Д.В. Настанова з систем управління охороною праці. МОП-СУОП 2001. ILO-OSH 2001. Охорона праці: Науково-виробничий щомісячний журнал, 2008, № 5, с. 2-12.
15. Інструкція з охорони праці під час проведення робіт на територіях, де проходять бойові дії. URL: <https://ohoronapraci.com.ua/instructions/651996-instrukciya-z-okhoroni-praci-pid-chas-provedennya-robit-na-teritoriyakh-de>
16. Кодекс законів про працю України. К.: Юрінком Інтер, 1998. 1040 с.
17. Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 2 жовт. 2012 р. № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
18. Конвенції МОП в Україні: реалії та перспективи [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kvpu.org.ua/uk/news/6/2424/>
19. Конституція України (дата оновлення 21.02.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 28.09.2019).
20. Концепція реформування системи управління охороною праці в Україні Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 989-р
21. Мусійовський А. Про стан охорони праці на підприємствах галузі. URL: <https://www.openforest.org.ua/113926/> (дата звернення 26.10.2019).

22. Новак І. М. Формування сучасної системи професійної безпеки та охорони праці в Україні *Соціально-економічні та демографічні наслідки системної кризи в Україні та шляхи її подолання*. 2010. С. 110-115.
23. НПАОП 0.00-4.35-04 Типове положення про службу охорони праці. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1526-04#Text>.
24. НПАОП 02.0-7.01-23 "Мінімальні вимоги щодо безпеки і здоров'я на роботі працівників лісового господарства та під час виконання робіт із зеленими насадженнями". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2167-23#Text>
25. Північно-Західне міжрегіональне управління лісового та мисливського господарства https://nw.forest.gov.ua/?page_id=58946
26. Порядок опрацювання і затвердження роботодавцем нормативних актів охорони праці, що діють на підприємстві. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0020-94#Text>.
27. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві. Затверджено постановою Кабміну України від 17.04.2019 р. №337. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#Text>
28. Правила пожежної безпеки в лісах України Затверджено Наказ Держкомлісгоспу України 27.12.2004 N 278 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0328-05#Text>.
29. Правила пожежної безпеки в Україні. Затверджено Наказ Міністерства внутрішніх справ України 30.12.2014 № 1417 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15#Text>.
30. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин: Закон України від 01.07.2022р. №2352-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2352-20#Text>
31. Про внесення змін до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві: постанова Кабінету Міністрів України від 20.01.2023р. №59. URL:

<https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-do-poriadku-rozsliduvannia-ta-obliku-neshchasnykh-vypadkiv-profesiinykh-t200123>

32. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 01.07.2022р. №2352-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
33. Про колективні договори та угоди: Закон України від 01.07.1993 № 3356XII (Редакція станом на 27.12.2019) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>.
34. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 19.07.2022р. №2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>
35. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. № 2694 –X –II. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12> .
36. Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2022р. №303. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/kp220303>
37. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.1999 № 1045-XIV (Редакція станом на 25.09.2019) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text>.
38. Середа О. Міжнародні стандарти з охорони праці: сучасний стан та перспективи адаптації законодавства України / О. Середа // Публічне право. — 2013. — № 2 (10). — С. 219—226.
39. Фонд соціального страхування України. URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/index>.
40. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

ДОДАТКИ